História národopisu (v rokoch) :)

V období osvietenstva - začal a najmä v čase národného obrodenia pokračoval národotvorný proces slovenského etnika. V tom čase bol prostý ľud a jeho kultúra ako prameň etnických špecifík. Tie predstavovali argumenty, ktorými sa zdôrazňovala opodstatnenosť samostatnej existencie národa. Prvým výsledkom záujmu o duchovné výtvory a doklady materiálneho charakteru bolo zberateľstvo.
Od 80. rokov 18. storočia - sa potreba poznať ľud, základ bohatstva štátu, odrážala najmä v bohatej osvetovej činnosti, napríklad Samuela Tešedíka (1742-1820) a Juraja Fándlyho (1750-1811), a vlastivednej literatúre: v cestopisoch, tepograficko-geografických prácach, v ktorých sa opis ľudu včleňoval do celkovej štruktúry prác. Autori miestnych a oblastných vlastivedných monografií, napríklad Andrej Školka (1778-1816), Ladislav Bartholomeides (1754-1825), Alojz Mednyánsky (1784-1844), Juraj Ďuríkovič (1783-1848), postupne vyčleňovali do samostatných, a od historicko-topografických popisov nezávislých, kapitol údaje o živote ľudu: Tieto kapitoly obsahovali informácie o zamestnaniach, bývaní, zvykoch a odeve...
Na prelome 18. a 19. storočia - v súvislosti s organizovaním slovenskej vedy vznikali aj prvé snahy o organizovanie systematického zberu etnografických údajov. Roku 1815 sa výsledkom horeuvedených snáh stala monografia Ondreja Braxatorisa (1782-1848) o ľude Hontianskej župy.
V rokoch 1818-1820 - vydal Ján Čaplovič (1780-1847) monografiu *Slowaken in Ungarn*, v ktorej sústredil bohatý etnografický materiál. Jeho dielo predstavuje významný organizačný a metodický posun v bádaní v tejto oblasti[1] a pasuje ho do role zakladateľa slovenskej etnografie[2]. V súvislosti s celkovou politickou situáciou sa výskum[3] zameriaval na zber folklórnych údajov[4].
Už v prvej polovici 19. storočia a neskôr koncom 19. storočia - ako výsledok zberateľstva vznikali prvé muzeálne zbierky[5] a rukopisné i knižné vydania zbierok piesní a rozprávok, neskôr aj spolky na ochranu tohto dedičstva aj na jeho prezentáciu[6].
V rokoch 1852 a 1855 - vyšli práce Gustáva Reussa (1818-1861) inšpirované Čaplovičom: monografia o Revúcej a monografia o Muránskej Zdychave.
Roku 1863 - bola v Martine založená Matica slovenská. V rámci nej vzniklo aj prvé Národné múzeum. Matica fungovala až do roku 1875[7], obnovená bola roku 1919. Okrem iného vydala aj návod na zbieranie slovenských starožitností a organizovala, prostredníctvom národopisného odboru, najmä folkloristický výskum.

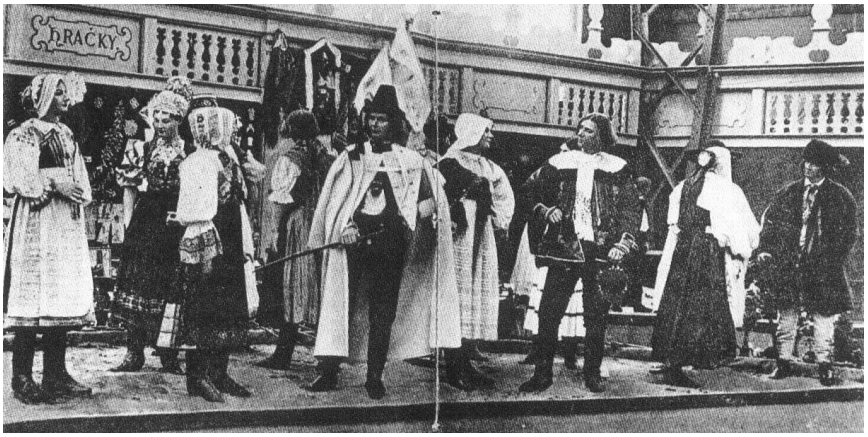

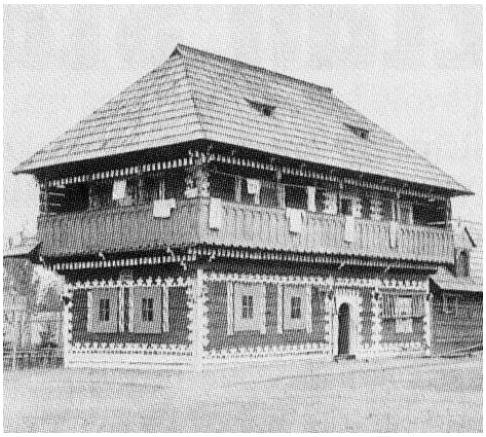
Obal na stanovy Matice Slovenskej

Roku 1867- uverejnil Pavol Dobšinský (1828-1885) v *Pešťbudínskych vedomostiach* návod na organizáciu a usmernenie zberu údajov pre Maticu slovenskú pod názvom *Slovenské prostonárodné poklady*[8]. Z materiálov, ktoré prišli na túto výzvu, vznikol Sborník slovenských národných piesní, povestí, prísloví, porekadiel, hádok, obyčajov a povier 1-2[9], dielo zásadného významu pre slovenský národopis.
Roku 1870
- boli verejnosti sprístupnené zbierky múzea MS, ktoré boli budované z darov a mali prevážne prírodovedný a národopisný charakter. Zrušením Matice slovenskej roku 1875 múzeum zaniklo a zbierky boli uhorskou vládou v Budapešti zhabané,
- tlačou vyšiel *Sborník slovenských národných piesní, povestí, prísloví, porekadiel, hádok, obyčajov a povier 1*.
Roku 1874 - tlačou vyšiel *Sborník slovenských národných piesní, povestí, prísloví, porekadiel, hádok, obyčajov a povier 2*.
Od 80. rokov 19. storočia - vzrástol v Čechách záujem o Slovensko. Vychádzali zborníky s početnými etnografickými prácami od českých a slovenských bádateľov (V. Koula, V. Tille, Karel Chotek /1881-1967/, Lubor Niederle /1865-1944/, Pavol Socháň /1862-1941/, Jozef Ľudovít Holuby /1836-1923/...) napríklad *Od Šumavy*

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

k Tatrám (1898), *Slovensko a Slovenská čítanka* (1907), *Naše Slovensko* (1907) a mnoho článkov v časopisoch *Český lid*, *Národopisní sborník* a *Věstník československý*.
V rokoch 1880-1883 - súborné vydanie slovenských rozprávok pod názvom *Prostonárodnie slovenskje povesti* pripravil a vydal Pavol Dobšinský.
Od začiatku 90. rokov - sa Slováci v Amerike organizovali v spolkoch, a roku 1893 založili Maticu slovenskú v Amerike. Mala sa mala starať o ich národnokultúrne potreby[10].
Roku 1890 - bola v Museu národného Domu v Martine obnovená myšlienka múzea celonárodného významu. Impulzom na vznik múzea bola úspešná Výstava slovenských výšiviek konaná roku 1887.
Roku 1893 - vznikla v Martine Muzeálna slovenská spoločnosť (MSS). V rámci nej vzniklo aj prvé nové Národné múzeum. Muzeálna spoločnosť bola dielom celoživotného zberateľského úsilia Andreja Kmeťa (1841-1908), ktorý už pri jej zakladaní žiadal zberať okrem ľudovej slovesnosti aj kroje, náradie, pracovné nástroje, zakresľovať a fotografovať domy, hospodárske budovy[11]. Táto inštitúcia vytvorila základ systematického bádania v oblasti slovenského národopisu. Okrem národopisného odboru[12] mala ešte odbory prírodovedný a numizmatický, archív a knižnicu. Sídlom MSS bol Národný dom v Martine.
Pred rokom 1895 - sa sústreďovanie etnografických materiálov zintenzívnilo v súvislosti s Národopisnou výstavou československou konanou v Prahe roku 1895. Na Slovensku skúmali českí bádatelia (V. Dušek, E. Kovář, A. Šubert), organizovali sa národopisné odbory pre zber materiálu na výstavu (Andrej Kmeť /1841-1908/, Pavol Socháň, Andrej Halaša /1852-1913/).
Roku 1895
- zo Slovenska sa poslalo do Prahy 1500 predmetov, najmä krojov a výšiviek, ale aj rôzne textílie[14], pracovné a hudobné nástroje. Podľa zberu a dokumentácie architekta Dušana Jurkoviča (1868-1947) bol v Prahe vystavený dom z Oravy a celé hospodárstvo z Čičmian,

Figuríny v slovenských krojoch a Ľudový dom z Oravy vystavené na Národopisnej výstave československej v Prahe v roku 1895

- vznikol v Bratislave spolok Izabella [13]. Pod tútorstvom maďarských šľachtičien organizoval výrobu ľudových výšiviek v dielňach najmä západného Slovenska a staral sa o ich predaj. Jeho hlavným poslaním bolo rozvíjať tradície ľudovej výšivky.

Katalóg spolku Izabella

Roku 1896 - vznikol v rámci Muzeálnej slovenskej spoločnosti Odbor pre národopis pod vedením referenta Pavla Sochářa. *V Sborníku Muzeálnej slovenskej spoločnosti*[15] a Časopise Muzeálnej slovenskej spoločnosti[16]

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

vyšlo množstvo príspevkov týkajúcich sa etnografickej problematiky. Publikovali sa dotazníky pre výskum hrnčiarstva[17], svadby[18], kozmogónie[19]. Odbor svoj výskum zameral aj na ľudový odev, sledoval jeho krajové zvláštnosti a sociálnu diferenciáciu, ktorá sa v kroji odrazila[20], zamestnanie a bývanie, zvyky a ľudové liečenie na západe Slovenska[21], ľudové bývanie[22], liečenie[23], ľudové umenie[24].

Obálka zborníku MSS

Roku 1897 - v *Slovenských pohľadoch* uverejnil Ľudovít Rizner (1849-1913) významnú bibliografiu dovtedajších prác z folkloristiky a etnografie.

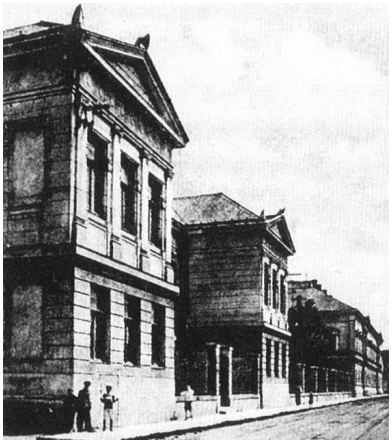
Začiatkom 20. storočia

- roku 1900 Odbor pre národopis Muzeálnej slovenskej spoločnosti vydal systematickú štúdiu o vývine slovenskej keramiky a majoliky,
- vyšli viaceré monografie obcí s bohatým etnografickým materiálom[25],
- opäť sa začala riešiť otázka náplne slovenskej etnografie a národopisu[26],
- pod tlakom národnostného útlaku dostával výskum ľudu na Slovensku politické poslanie: mal dokázať právo národa na svojbytnosť[27].

Roku 1903

- vyšla monografia *Kolaroviční dráteníci* od K. Procházku,
- uverejnil Lubor Niederle mapu o stave slovenskej národnosti (*Národopisní mapa Uherských Slováků*) ako „základ pre štúdium ich minulosti a budúcich osudov".

Roku 1908 - v Turčianskom Sv. Martine otvorili novú budovu Slovenského národného múzea. Prvou opatrovníčkou zbierok múzea sa stala horlivá a obetavá členka Živeny Ema Goldpergerová.

Nová budova SNM v Martine

Roku 1918 - vznik ČSR znamenal novú etapu vo vývine slovenského národopisu, a tým aj etnografie. Obnovila sa činnosť zrušených inštitúcií, organizovali sa široko koncipované výskumy a etnografia ako amatérska disciplína sa sprofesionalizovala.

Roku 1919 - bola obnovená činnosť Matice slovenskej (MS). V obnovenej MS sa vytvoril národopisný odbor, ktorý od roku 1923 organizoval výskumnú činnosť.

V rokoch 1919-1939 - Ústredie MS v Martine účinne pomáhalo krajanom v zahraničí najmä knižnými darmi a zakladaním slovenských verejných knižníc.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1921 - bola založená Filozofická fakulta Univerzity Komenského. V tom istom roku sa na UK v Bratislave začal prednášať národopis (Karel Chotek - všeobecný a slovanský národopis) a postupne sa na nej sformovala katedra[28], v nasledujúcich rokoch tu obhájili viaceré habilitačné a dizertačné práce (1922 Ján Húsek /1884-1973/, 1922 Vilém Pražák /1889-1976/, 1926 Antonín Václavík /1891-1959/, 1933 Ján Mjartan /1902-1996/, 1934 Rudolf Bednárik /1903-1975/, 1941 Andrej Melicherčík /1917-1966/). V edícii *Spisy* UK a v *Sborníku Filozofickej fakulty UK* vychádzali od roku 1922 práce s etnografickou problematikou.
Od roku 1923 - v Sborníku MS vyšlo mnoho etnografických štúdií zameraných na monografické spracovanie obcí (Ján Mjartan, Drahomíra Stránska /1899-1964/...). K nim sa radila monografia Antonína Václavíka *Podunajská dedina* (1925).
V rokoch 1923-1931 - vychádzal tlačou *Súpis slovenských rozprávok 1-5* Jiřího Polívku (1858-1933).
Roku 1924
- vypracoval Karel Chotek vedecký program pre národopisný výskum Slovenska. Vyšiel pod názvom *Program slovenského národopisu*,
- sa začal zber piesní, neskôr to bola fotografická a filmová dokumentácia, Karla Plicku (1894-1987).

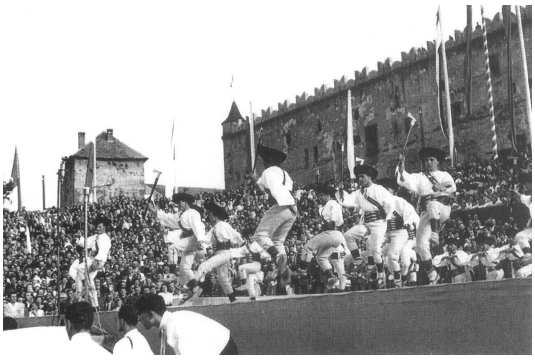

Fotografie z natáčanie (2,3) a z filmu (1,4) *Zem spieva* (na 3. obrázku Karol Plicka)

Roku 1926
- vytvoril Josef Vydra (1884-1959) *Plán národopisního soupisu a záchrany rázov a památek na Slovensku* na záchranný výskum celého územia[29],
- z iniciatívy MS a Vlastivedného múzea v Bratislave bola zriadená Národopisná rada zo zástupcov múzea v Martine, Filozofickej fakulty UK a Spoločnosti Vlastivedného múzea v Bratislave, ktorá vydávala sborník s mnohými etnografickými príspevkami.
Roku 1928 - vznikol ako Celoštátna organizácia Československý ústav zahraničný. Zaoberal sa informačnou, osvetovou a študijnou činnosťou a zhromažďoval dokumentáciu o živote krajanov v zahraničí.
Roku 1929 - francúzska firma Pathé nahrala pre Maticu slovenskú 150 platní so 450 ľudovými piesňami. Ich prvá verejná prehrávka bola na univerzite v Sorbone.
Roku 1932 - bola založená MS v Juhoslávii so sídlom v Báčskom Petrovci, ktorá mala vplyv na rozvoj národnokultúrneho a politického života Slovákov v Juhoslávii. Od roku 1933 vydávala časopis *Náš život*. Zanikla roku 1948.
Roku 1933 - v žilinskom kine Grand Bio Universum sa konala slovenská premiéra filmu fotografa a etnografa Karola Plicku (1894-1987) *Zem spieva*.
V rokoch 1935-1936 - vyslala MS do USA delegáciu, ktorá mala pripraviť pôdu na podchytenie Slovákov v USA na matičnej báze. Matičná delegácia v USA dala podnet na založenie Ústredne MS v New Yorku, ako aj knižnice, ktorá zásobila Slovákov knihami.
Roku 1936 - žiadal Ján Mjartan vypracovať systematický národopisný súpis Slovenska.
Roku 1937 - začali vychádzať *Spisy* Národopisného odboru Matice slovenskej. Zapisovali sa hlavne ľudové piesne, zvykoslovie, boli vypracované národopisné monografie obcí, robila sa fotografická a filmová dokumentácia.
Od roku 1939
- začal vychádzať samostatný *Národopisný sborník MS* (redaktor Ján Mjartan), v ktorom publikovala aj mladšia generácia (Ján Mjartan, Rudolf Bednárik, Andrej Melicherčík, Andrej Polonec /1906-1984/, Rudolf Žatko /1913-1976/...),
- sa Slovenské národné múzeum v Martine začalo zameriavať na zber trojrozmerného materiálu, a tým prevažne na artefakty hmotnej kultúry; Národopisný odbor MS na výskum duchovnej kultúry a folklóru. Zbor pre výskum Slovenska a Podkarpatskej Rusi pri Slovanskom ústave v Prahe (1928-1939, tajomník Karel Chotek) mal podporovať a doplniť prácu inštitúcií (MS, Učenej spoločnosti Šafárikovej) a zamerať sa aj na etnografickú problematiku. Financoval mnohé etnografické výskumy Slovenska (napríklad seminár Karla Chotka na KU v Prahe, Drahomíry Stránskej, Antonína Václavíka, Petra Bogatyriova /1893-1971/...), vydával edíciu *Knihovna Sboru* a zborník *Carpatica* (redaktor Karel Chotek). Pri československej sekcii Komisie slovanskej pre výskum salašníctva v Karpatoch a na Balkáne (predseda Jiří Král[30], 1924-1948) sa robil systematický výskum

pastierstva na Slovensku s antropologickým zameraním (W. Kubijowics, Z. Holub-Pacewiczowa, P. Deffontaines, Jiří Král, Andrej Kavuljak, V. Mácha...).
V 40. rokoch 20. storočia - sa začali pokusy o riešenie teoretických otázok národopisného bádania na Slovensku. Boli vedené snahou metodologicky zamerať etnografiu a vymedziť jej náplň v reláciách národopis - etnografia - folklór.
Roku 1943 - novovytvorená edícia *Slovenská vlastiveda* bola pokusom o syntézu slovenskej ľudovej kultúry, obsahovala state o duchovnej a hmotnej kultúre (Rudolf Bednárik) a folklóre (Andrej Melicherčík). Skúmaná problematika sa delila na etnografickú a folkloristickú.
Po druhej svetovej vojne - bol založený Národopisný ústav Slovenskej akadémie vied[31], ktorý po svojom vzniku nadviazal na prácu Národopisného odboru Matice slovenskej a predstavoval novú základňu vedeckého rastu etnológie na Slovensku.
Roku 1947
- sa na Filozofickej fakulte UK v Bratislave vytvoril Národopisný seminár (Rudolf Bednárik, Andrej Melicherčík).
- sa v Banskej Bystrici konal oblastný národopisný kurz pre záujemcov o ľudovú kultúru na strednom Slovensku s prednáškami a inštruktážou terénneho výskumu v Šajbe[32],
- uskutočnil sa prvý interdisciplinárny výskum obce Senča[33], na ktorom spolupracovali sociológovia, jazykovedci, historici, psychológovia a národopisci,
- začal sa budovať centrálny národopisný archív.
Roku 1948 - vznikol v MS krajanský odbor, ktorý zasielal knihy a časopisy, organizoval zájazdy krajanov do Československa a kurzy pre učiteľov slovenského jazyka. MS účinne spolupracovala aj pri presídľovaní slovenského obyvateľstva, ktoré po oslobodení repatriovalo.
Roku 1949
- zanikol Národopisný odbor (NO) Matice slovenskej. Národopisné materiálové fondy MS zostali zväčša súčasťou Literárneho archívu MS, časť sa presunula do Etnografického múzea v Martine[34],
- vznikol Slovenský ľudový umelecký kolektív (SĽUK), a pod Zvolenským hradom sa konalo jeho prvé verejné vystúpenie.

Z vystúpenia súboru Lúčnica

Z vystúpenia súboru SĽUK

Roku 1950 - premenovali národopisný súbor SÚV ČSM na Lúčnicu. Súbor sa preslávil vysokou kvalitou interpretácie javiskového spracovania ľudového umenia a úspešnou reprezentáciou Slovenska v zahraničí.
Roku 1954
- mal premiéru film režiséra Václava Kršku *Rodná Zem*. Išlo o osobité a filmársky veľmi účinné spojenie ukážok pôvabnej slovenskej krajiny s krásami folklórneho odkazu[35],
- sa prvýkrát konal folklórny festival vo Východnej,
- bolo v Bratislave založené Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV),
- bol zrušený Krajanský odbor MS, jeho kompetencia a náplň prešli do Československého ústavu zahraničního.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Z filmu *Rodná zem*

Roku 1961 - v rámci organizačných premien Slovenského národného múzea vzniklo Etnografické múzeum a Historické múzeum.
Od roku 1965 - sa organizujú Folklórne slávnosti pod Poľanou v Detve.
Roku 1966, v októbri - bola do programov Čs. rozhlasu zaradená nová cyklická relácia Klenotnica ľudovej hudby. Aj keď pôvodným zámerom bolo odvysielať iba jednoročný cyklus relácia, záujmu poslucháčov sa teší dodnes.
Roku 1968
- bola vytvorená samostatná Katedra etnografie a folkloristiky. V povojnových rokoch sa prednášal najmä slovenský národopis. Prednášky sa postupne rozšírili o problematiku slovanského a všeobecného národopisu a príbuzných disciplín,
- bol položený základný kameň múzea slovenskej dediny. Roku 1972 bola verejnosti sprístupnená prvá časť expozície,
- sa v MS konštituoval Ústav pre zahraničných Slovákov ako vedecké a stykové pracovisko. Vedecký výskum sa sústredil na oblasť dejín, literárnej histórie a národopisu. Súčasťou vedeckého oddelenia je dokumentačná zbierka, ktorá sústreďuje písomný, fotografický a iný materiál k dejinám a spôsobu života Slovákov vo svete.
Roku 1970 - vznikla medzinárodná súťaž rozhlasových nahrávok hudobného folklóru s názvom PRIX DE MUSIQUE FOLKLORIQUE DE RADIO Bratislava. Jeho 16 ročníkov si získalo koncom minulého storočia obrovskú prestíž doma aj v zahraničí. Od roku 2003 nadviazal na jeho tradíciu festival Grand Prix Svetozára Stračinu. Nikde na svete sa podobná súťažná prehliadka neorganizuje. Aj z tohto dôvodu nad festivalom prevzala záštitu Európska vysielacia únia[36].
Od roku 1971 - vychádza vedecký zborník *Slováci v zahraničí*.
Roku 1975 - vydalo vydavateľstvo obzor knihu *Slovensko Ľud - II. časť* venovanú ľudovej kultúre.
Roku 1984 - bola verejnosti sprístupnená stála expozícia slovenského vysťahovalectva.
Roku 1990 - vydali Národopisný ústav Slovenskej akadémie vied a Slovenská kartografia *Etnografický atlas Slovenska*.
Roku 1995 - vydala VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied dva zväzky *Encyklopédie ľudovej kultúry*. Encyklopédia bola publikovaná aj v elektronickej podobe na CD ROM.
Roku 2011 - bola na Internete širokej verejnosti sprístupnená elektronická encyklopédia - Tradičná ľudová kultúra Slovenska slovom a obrazom.

[1] Myslí sa etnografie.
[2] Čaplovič organizoval zber údajov o jednotlivých národoch Uhorska, ktoré mali tvoriť podklad pre samostatné etnografické monografie. Dôsledne oddeľoval vlastivednú problematiku od etnografickej, staval sa proti historizujúcim tendenciám. Etnografiu definoval ako disciplínu, ktorá opisuje ľud vo všetkých modifikáciách ľudskej prirodzenosti, podmienených a zvýraznených národnou koexistenciou. Objektom jeho bádania boli roľníci a drobní mešťania (remeselníci) ako nositelia čŕt charakterizujúcich národnú kultúru. Vyššie vrstvy a šľachtu považoval za kultúrne unifikovaných a vylúčil ich ako objekt bádania. Etnografiu delil na štatistickú, všeobecnú a historickú. Základ tvorila etnografia štatistická, ktorá opisovala vtedajšie národy.
[3] Nielen Čaplovičov.
[4] To podmienilo vznik folkloristiky ako samostatnej disciplíny.
[5] Vznikli ako výsledok zberateľstva.
[6] V tom období pôsobil v Hornej Súči M. Rešetka, ktorý získal množstvo slovenských kníh a vzácnych rukopisov[6], hodnotnú numizmatickú zbierku vybudoval D. Schimko.
[7] Svoju činnosť mohla rozvinúť až o dva roky neskôr po schválení stanov uhorskou vládou.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

[8] Okrem slovesného folklóru požadoval zapisovať zvyky, ľudové liečenie, zamestnanie a odev, čím zásadne rozšíril vtedajší tematický záujem o ľudovú kultúru. Prvý upozornil na rôzne metódy zberu: pozorovanie a zapisovanie bez zásahu zberateľa do akcie a zber založený na priamom kontakte zberateľa s informátorom.
[9] Tlačou vyšiel v rokoch 1870 a 1874.
[10] Pre rozpory vo vedení a nereálne ciele vo vzťahu k Slovensku jej činnosť ochabla a roku 1896 zanikla.
[11] Spoločnosť si vytýčila za cieľ zbierať všetko, čo sa vzťahuje na slovenský ľud, získané doklady ukladať v múzeu a potom ich vedecky spracúvať a publikovať.
[12] Presný názov odboru = Odbor národopisu a starožitností.
[13] Spolok pre domácu výrobu.
[14] Potrebné predmety, pomôcky, nástroje.
[15] Vychádzal od roku 1896.
[16] Vychádzal od roku 1898 a bol prvým vedeckým časopisom na Slovensku.
[17] Pavol Socháň.
[18] Krištof Chorvát.
[19] J. Vágner; kozmogónia = náuka o vzniku a vývoji vesmíru, najmä slnečnej sústavy.
[20] Skúmal Pavol Socháň.
[21] Skúmal Jozef Ľudovít Holuby, zápisy o tamojšom odeve dokladal vlastnými kresbami.
[22] Ján Petrikovich a J. Blaho.
[23] R. Uram-Podtatranský.
[24] Karol Anton Medvecký.
[25] Karol Anton Medvecký: *Detva*, *Veľké Pole*, *Píla*; Július Bodnár (1870-1935): *Myjava*.
[26] František Sasinek (1830-1914) chápal etnografiu ako vedu, ktorá považuje národy za zvláštne ľudské spoločenstvá spojené do jedného celku spoločnými zvykmi, mravmi, krojmi a jazykom. Etnografiu delil na geografickú, ktorá sledovala súčasnosť, a na historickú. Žiadal rozšíriť výskum na všetky oblasti života ľudu. Roku 1891 Pavol Socháň v pojme „etnografický človek" zhrnul prvky odrážajúce zvláštny charakter národa. Konzervatizmus ľudu hodnotil pozitívne ako významný faktor pri zachovávaní „etnografického svojrázu". Národopis chápal ako komplexnú vlastivednú disciplínu, do ktorej patrili aj miestopis, sociológia, dialektológia a podobne. Krištof Chorvát (1895) členil etnografiu na materiálnu (dom, život, zamestnanie, hospodárstvo) a duchovnú (rodinný život, náboženstvo, zvyky, porekadlá, piesne, hudba) a považoval za potrebné oddeliť ju od jazykovedy. Predmetom bádania Andreja Kmeťa malo byť „všetko, čo sa týkalo individuality ľudu". Potrebu porovnávacieho, najmä slovanského národopisu teoreticky zdôrazňoval M. Hroboň.
[27] Podľa Fedora Ruppeldta (1886-1979) národopis a v jeho rámci etnografia a folkloristika, nazývané tiež „ľudoveda", mali sa stať hlavným predmetom vedeckej práce na Slovensku, lebo „ľudoveda" vytvárala najdôležitejšie podmienky nášho politického bytia.
[28] Dodnes vychováva absolventov pre odbornú a vedeckú prácu v múzeách a iných spoločenských a kultúrnych inštitúciách.
[29] Na pomoc výskumu vydával NO dotazníky: na roľnícku prácu, zvyky a piesne pri práci, priadky (roku 1928), na ľudovú architektúru a bývanie, povery okolo domu, remeslá (roku 1929), na rezbárstvo, nábytok, hračky, sošky, kríže (roku 1931), na odev, ľudové krajčírky, vyšívačky, na čepce, čipky (roku 1932). Dotazníky ani materiály sa nezachovali.
[30] Narodil sa v roku 1893.
[31] Od roku 1994 Ústav etnológie.
[32] Dnes Sterlníky.
[33] Dnes súčasť Podhájskej.
[34] MS a jej NO boli po celé obdobie existencie pre slovenský národopis organizáciou, ktorá podnietila a umožnila zber údajov o tradičnej ľudovej kultúre, ich dokumentovanie a vedecké spracúvanie. Sústredila a umožnila vedecký rast početných bádateľov, ktorí po zrušení NO MS rozvíjali túto disciplínu na nových pracoviskách, hlavne v Národopisnom ústave slovenskej akadémie vied, na FF UK a v múzeách.
[35] Jeho divácky úspech neoslabilo ani schematické vyznenie príbehu, kde sa ľudové tradície ideálne uplatňujú v „socialistickom živote Slovenska".
[36] EBU.

História zbierania, zachovania a prezentácie slovenskej ľudovej piesne

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Zdroje

Použitá, doporučená a citovaná literatúra

· *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska 1*, Vedúci redakčného kolektívu: Ján Botlík, Peter Slavkovský, Veda - Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1995.

· *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska 2*, Vedúci redakčného kolektívu: Ján Botlík, Peter Slavkovský, Veda - Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1995.

· *Encyklopédia Slovenska, E-J, II. zväzok*, Slovenská akadémia vied, Encyklopedický ústav, Veda, Bratislava 1978.

· *Encyklopédia Slovenska, T-Ž, VI. zväzok*, Slovenská akadémia vied, Encyklopedický ústav, Veda, Bratislava 1982.

· *Kronika Slovenska 1*, Dušan Kováč a kolektív, Fortuna Print & Adox, Bratislava 1998.

· *Kronika Slovenska 2*, Dušan Kováč a kolektív, Fortuna Print & Adox, Bratislava 1999.

· *Naše kroje*, Viera Nosáľová, Jarmila Paličková, Mladé letá, 1998.

· *Rozum do vrecka Aktualizovaný*, Mladé letá, 2000.

· *Slovenské ľudové hudobné nástroje*, Leng Ladislav, Vydavateľstvo SAV, 1967.

· *Slovensko/Dejiny - Divadlo - Hudba - Jazyk, literatúra - Ľudová kultúra - Výtvarné umenie - Slováci v zahraničí*, Perfekt a Literárne informačné centrum, Bratislava.

· *Slovník spoločenských vied*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Media trade, Banská Bystrica 1997.

· *Z klenotnice slovenských ľudových piesní*, Ondrej Demo, OPUS - Bratislava, 1981.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania